

Monitor Ontwikkelmaatregelen Jeugd

september 2026

Inleiding

Voor u ligt de eerste Monitor ontwikkelmaatregelen jeugd. Het doel is om in één duidelijk rapport te laten zien hoe ver we zijn met het behalen van de doelen van de ontwikkelmaatregelen jeugd.

Het college heeft op 8 april 2025 besloten om lokale ontwikkelmaatregelen voor jeugd in te voeren. Dit besluit is genomen naar aanleiding van het onderzoek van Van Dam Datapartners naar de stijgende kosten binnen de Jeugdwet.

In deze monitor staat algemene informatie over de ontwikkeling van de totale jeugdhulpkosten. Ook geven we een inhoudelijke toelichting op de verschillende maatregelen. Alle maatregelen samen moeten helpen om de doelen te bereiken. Het effect van losse maatregelen is meestal niet direct zichtbaar, omdat we meerdere maatregelen tegelijk uitvoeren. Een causaal verband kan daarom niet één op één worden aangetoond. Het geheel aan maatregelen samen moet bijdragen aan het verlagen van de jeugdhulpkosten. Daarnaast is er ook sprake van externe (maatschappelijke) omstandigheden die van invloed zijn op de jeugdhulpkosten waar de gemeente geen directe invloed op heeft. De Monitor kan worden gezien als een van de instrumenten om de bredere ontwikkeling in de jeugdhulpkosten te volgen en duiden.

Aan de hand van indicatoren (tellen) met duidingsinformatie (vertellen) wordt de impact meerjarig gemeten. Voor deze indicatoren gebruiken we gegevens uit de gemeentelijke jeugdhulpadministratie, uit het cliëntervaringsonderzoek en uit rapportages van gesubsidieerde partners.

De Monitor ontwikkelmaatregelen jeugd is een rapport dat twee keer per jaar verschijnt, een keer in het voorjaar* en een keer in het najaar. De monitor wordt tegelijk met de Monitor sociaal domein aangeboden aan de raad.

Deze eerste monitor bevat een nulmeting van de indicatoren voor de ontwikkelmaatregelen, voor zover deze al beschikbaar zijn. Veel van de ontwikkelmaatregelen zijn pas recent geïmplementeerd waardoor hierover op dit moment nog geen cijfers beschikbaar zijn, resultaten zijn dan ook pas later te verwachten. De inhoud van de monitor is nog in ontwikkeling en kan – naar aanleiding van het gesprek hierover – worden aangepast. In de volgende jaren kan een meerjarige meting van de impact plaatsvinden.

* i.v.m. de installatie van de nieuwe raad en het nieuwe college ontvangt u nu pas de voorjaarsrapportage.

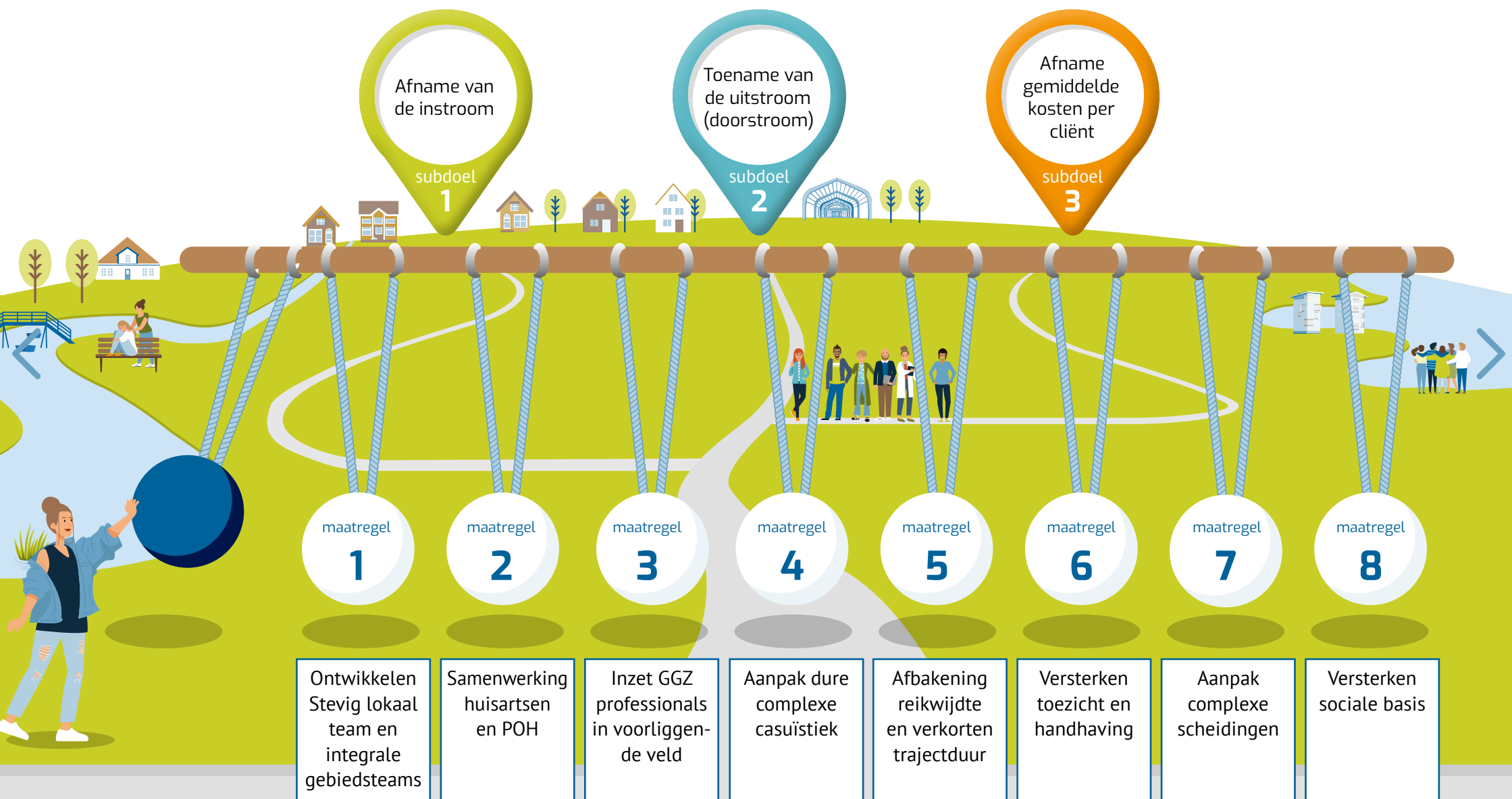
Inhoudsopgave

Welk doel willen we bereiken?	3
Kengetallen Jeugdwet	4
Maatregel 1. Ontwikkeling Stevig lokaal team	5
Indicator 1: Hulpvragen opgepakt binnen de sociale basis.	
Indicator 2: Hulpvragen opgepakt door het sociaal team	
Indicator 3: Doorverwijzingen naar (specialistisch) tweedelijnszorgaanbod	
Maatregel 2. Versterken samenwerking huisartsen	7
Indicator 1: Verwijzingen naar tweedelijnszorg door huisarts	
Indicator 2: Waardering samenwerking gemeente en POH J&G	
Maatregel 3. Inzet GGZ professionals in voorliggende veld	8
Indicator 1: Verwijzingen naar basis GGZ-hulp	
Indicator 2: Doorstroom lichte hulp naar tweedelijnszorg	
Indicator 3: Tevredenheidsscore hulp door GGZ-expert	
Maatregel 4. Aanpak van complexe dure casuïstiek	9
Indicator 1: Aantal dure casussen	
Indicator 2: Kosten per casus	
Maatregel 5. Afbakening reikwijdte en verkorten trajectduur jeugdzorg	10
Maatregel 6. Versterken toezicht en handhaving	11
Indicator 1: Aantal onrechtmatige declaraties	
Indicator 2: Daadwerkelijk teruggevorderde bedragen	
Kengetal: Hoogte onrechtmatig gedeclareerde bedragen	
Maatregel 7. Aanpak complexe scheidingen	12
Indicator 1: Aantal scheidingszaken met beschermingsmaatregelen	
Indicator 2: Trajectduur scheidingszaken	
Indicator 3: Verwijzingen naar Scheiding Advies Team (SAT)	
Indicator 4: Potentiele kostenbesparing door inzet gezinsadvocaat	
Maatregel 8. Versterken sociale basis	13
Indicator 1: Verwezen hulpvragen naar de sociale basis	
Indicator 2: Opgelopste hulpvragen in de sociale basis	

Welk doel willen we bereiken?

Afname van de totale jeugdhulpkosten met 5% vanaf 2026*, door:

* ten opzichte van 2024 exclusief indexatie

Kengetallen Jeugdwet 2025

Kosten Jeugdzorg

€ 37.508.00 € 43.578.964 € 45.295.742

2023

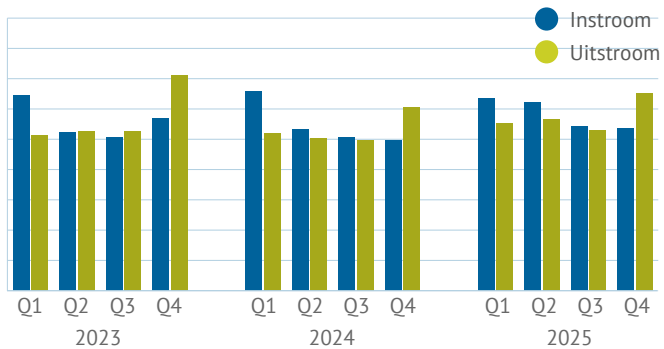

2024

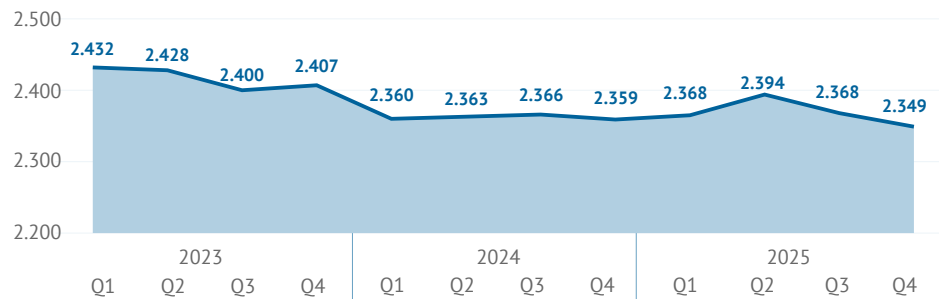

2025

In- en uitstroom Jeugdwet*

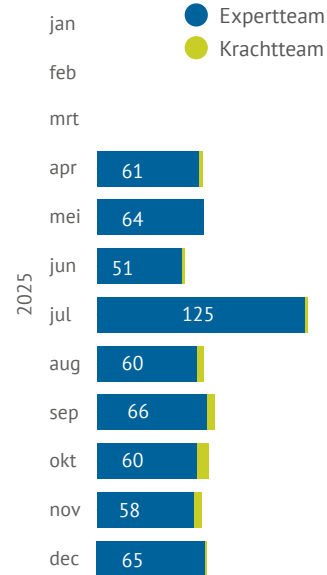
Aantal unieke cliënten

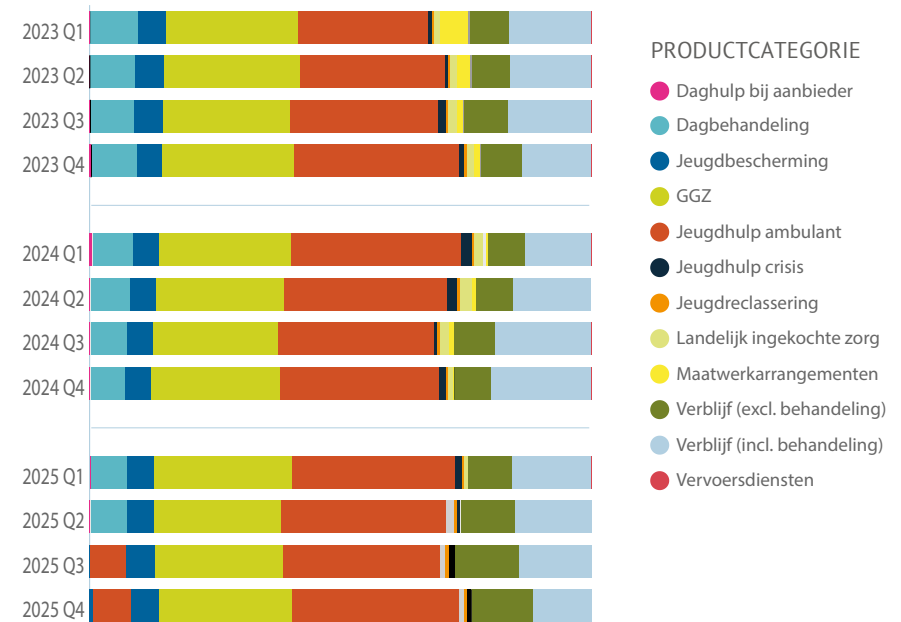
* Het aantal cliënten dat in een kwartaal is gestart met zorg (instroom) of uit zorg is gegaan (uitstroom). En in de drie maanden ervoor of erna geen zorg heeft ontvangen.

** Omdat de wachtlijsten in het monitoringsysteem structureel gemeten worden vanaf april 2025 is er in dit overzicht geen data beschikbaar voor de maanden januari t/m maart.

Wachtlijst Jeugdwet**

Uitgaven per productcategorie

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

De totale uitgaven binnen de Jeugdwet zijn in 2025 ten opzichte van 2024 toegenomen, wat grotendeels wordt veroorzaakt door de jaarlijkse indexatie van de tarieven. Tegelijkertijd heeft de gemeente meer grip gekregen op de ontwikkeling van de jeugdhulpkosten door procesverbeteringen en afspraken met zorgaanbieders. De productcategorie 'ambulant' vertegenwoordigt, net als in voorgaande jaren, het grootste aandeel van de uitgaven binnen de Jeugdwet. Jaarlijks zien we in het laatste kwartaal een hogere uitstroom. Dit heeft er mee te maken dat veel indicaties aflopen aan het einde van het jaar.

Bij verblijf met behandeling is in het vierde kwartaal van 2025 een daling zichtbaar. Dit is in lijn met de ingezette beweging: meer inzetten op ambulante hulp in plaats van jeugdhulp met verblijf. Het aantal unieke cliënten in de Jeugdwet blijft vrijwel gelijk aan 2024. De in- en uitstroom van jeugdigen is eveneens stabiel, met uitzondering van het vierde kwartaal van 2025, waarin een hogere uitstroom is gerealiseerd. De gemeente heeft te maken met wachtlijsten** binnen de Jeugdwet. Deze worden vooral veroorzaakt door een toename van complexe problematiek en wachtlijsten bij de zorgaanbieders.

1. Ontwikkeling Stevig lokaal team

INDICATOR

Minimaal 50% van de hulpvragen *binnen de Ontwikkeltuin* wordt doorverwezen naar of in samenwerking opgepakt met de sociale basis.

Minimaal 25% van de hulpvragen *binnen de Ontwikkeltuin* wordt door het sociaal team zelf opgepakt.

Maximaal 25% van de hulpvragen *binnen de Ontwikkeltuin* wordt doorverwezen naar (specialistisch) tweedelijnszorgaanbod.

Toelichting op de indicatoren

De doorontwikkeling naar een Stevig Lokaal Team (SLT) bevindt zich momenteel in een ontwikkelfase (medio 2025-medio 2027). We noemen dat de Ontwikkeltuin. Binnen de Ontwikkeltuin zijn drie Sociale Teams gevormd voor de drie gebieden van Dijk en Waard. Deze teams bestaan uit medewerkers van de gemeente en een aantal welzijnspartners en Zaffier. De uitvoeringsstructuur heeft zich het afgelopen jaar in de lichtste samenwerkingsvorm bevonden, bestaande uit een wekelijkse overlegstructuur voor samenwerking op casuïstiekniveau. Samenwerking heeft ook daarbuiten plaatsgevonden. De effecten van de Ontwikkeltuin zijn passend bij de uitvoeringsstructuur waarin het Sociaal Team momenteel is vormgegeven.

Door gebiedsgericht werken in de Sociaal Teams) verwachten we dat de inwoner passender kan worden geholpen, instroom in dure geïndiceerde zorg op termijn afneemt of de uitstroom toeneemt en de kosten dalen doordat:

- Professionals meer zichtbaar aanwezig zijn op belangrijke vindplekken in de leefwereld van de inwoner;
- Zij de sociale basis (formeel en informeel) in een gebied goed kennen en hen betrekken bij oplossingen voor hulpvragen;
- Zij goed aansluiten bij de mogelijkheden van inwoners en hen met raad en daad bijstaan;
- Zij zelf (vrij toegankelijke) hulp en ondersteuning biedt, ook aan huishoudens waar onveiligheid een rol speelt;
- Zij breed kijken, maatwerk leveren en ondersteunen bij regie;
- En zij aanvullende expertise hulp, ondersteuning en expertise inschakelt waar nodig.

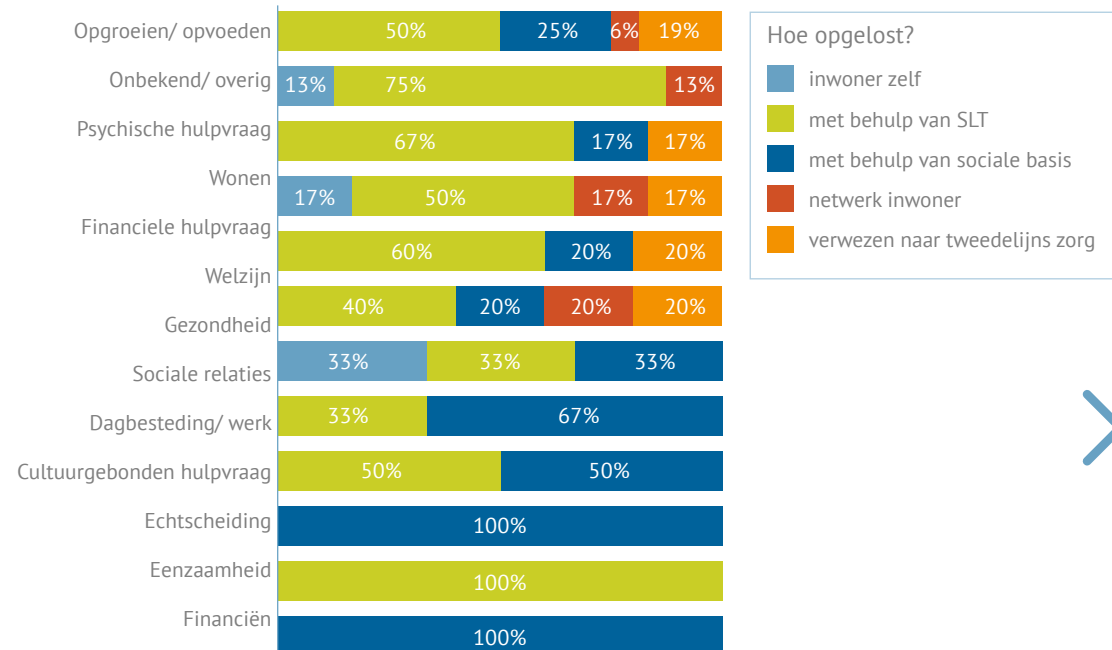

TELLEN

In onderstaande grafiek wordt het aantal aangemelde casussen weergegeven dat is opgepakt door het Sociaal Team, per leefgebied/type hulpvraag en uitgesplitst naar type oplossing.

Bron: monitoringsbestand ontwikkeltuin, cijfers 2026 t/m april

Opgeloste hulpvragen en hoe deze zijn opgelost

Wij luisteren, kijken wat er nodig is en komen in actie.

Het Stevig Lokaal Team benadert de inwoner

De inwoner benadert het Stevig Lokaal Team

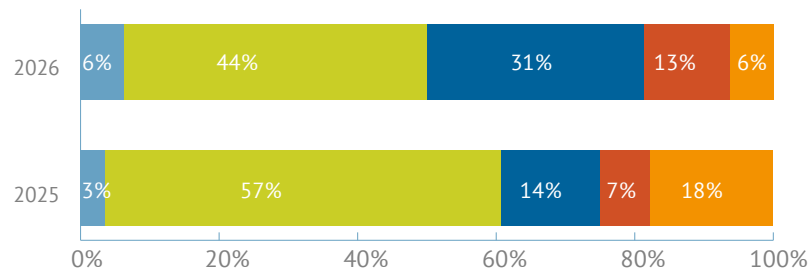
1. Ontwikkeling Stevig lokaal team

TELLEN

In onderstaande grafiek worden de drie genoemde indicatoren uitgedrukt in het geheel van het aantal casussen dat door het Sociaal Team is opgepakt en afgehandeld. Bij deze casussen is gekeken naar de eerst benoemde oplossing.
Bron: monitoringsbestand ontwikkeltuin, cijfers 2026 tm april

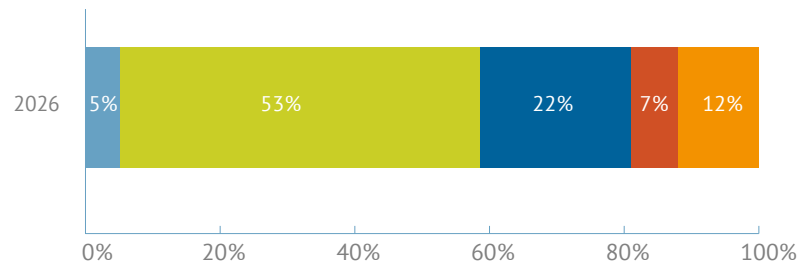
Opgeloste CASUSSEN en door wie deze zijn opgelost (exclusief casussen zonder oplossing)

TELLEN

In onderstaande grafiek wordt het totaal aan opgeloste hulpvragen weergegeven. Een inwoner kan met meerdere vragen bij het team aankloppen waarvoor verschillende oplossingen worden ingezet.
Bron: monitoringsbestand ontwikkeltuin

Opgeloste HULPVRAGEN en door wie deze zijn opgelost (exclusief casussen zonder oplossing)

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

Voor het tot stand komen van deze cijfers is gekeken naar de hulpvragen die zijn binnengekomen bij het Sociaal Team sinds de start vanaf mei 2025 tot en met eind april 2026 en waarbij een oplossing is ingevuld. Het gaat in totaal om 48 cliënten waarvoor één of meerdere hulpvragen zijn opgelost. In totaal zijn er 58 hulpvragen opgelost. Er waren dus cliënten met meerdere hulpvragen. In totaal zijn er 75 cliënten aangemeld bij de Sociale Teams voor geheel Dijk en Waard. In de proeftuinen worden nog niet alle meldingen besproken. Een deel loopt nog via de bestaande gebiedsteams.

Van de 48 aangemelde cliënten zijn er zeven doorverwezen naar tweedelijnszorg. Dit is 12% van de cliënten voor wie een oplossing is gevonden. Bij de overige 88% is de hulpvraag op een andere manier opgelost: door het eigen netwerk of de inwoner zelf (12%), via de sociale basis (22%) of met ondersteuning van het SLT (54%). Deze percentages vallen binnen de afgesproken streefwaarden van de indicatoren.

Hoe opgelost?

- inwoner zelf
- met behulp van SLT
- met behulp van sociale basis
- netwerk inwoner
- verwezen naar tweedelijns zorg

2. Versterken samenwerking huisartsen

INDICATOR

Het aantal verwijzingen tweedelijns zorg vanuit de huisartsen daalt ten opzichte van 2025

Toelichting op de indicator

Door de versterking van de samenwerking met de huisartsen en Praktijkondersteuners Huisartsen (POH), hebben huisartsen beter zicht op mogelijkheden in het voorliggende veld en wordt het kostenbewustzijn vergroot, waardoor een deel van de lichte jeugdhulp kan worden opgepakt in het voorliggende veld en er minder en/of minder dure verwijzingen vanuit de huisartsen komen.

INDICATOR

75% van de gezinnen ervaart de samenwerking van de gemeente met de POH Jeugd en Gezin als goed/zeer goed

Toelichting op de indicator

Door de versterking van de samenwerking met de POH Jeugd en Gezin ervaren jeugdigen/gezinnen dat de kwaliteit van de geboden hulp toeneemt, door goede afstemming en een tijdige en volledige overdracht naar de gemeente. Het vertrouwen van jeugdigen/gezinnen in de samenwerking is van belang voor het vergroten van de slagingskans van een eventuele doorverwijzing.

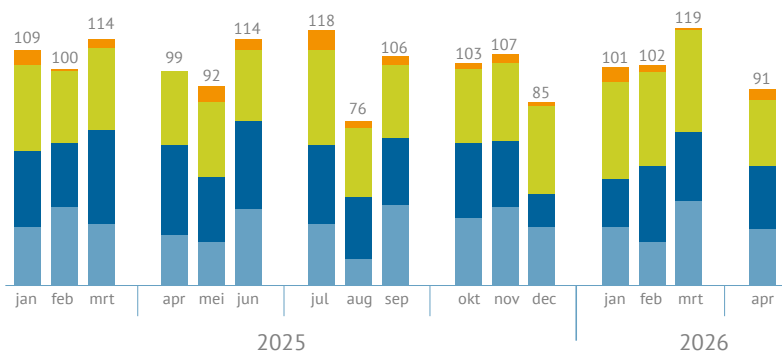

TELLEN

Aantal verwijzingen tweedelijns vanuit de huisarts.

Bron: Zorgned

Aantal huisartsverwijzingen per maand en per gebied

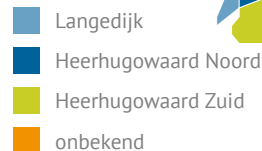

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

In 2023 is gestart met een pilot GGZ- expert in Centrumwaard. Na een succesvolle pilotfase is besloten de werkwijze verder uit te rollen in de gebiedsteams. In 2024 is in circa 30 casussen samenwerking gezocht tussen de POH GGZ Jeugd en Gezin (POH) en de J&G-coach. In drie gevallen is doorverwezen naar formele zorg. De overige casussen zijn binnen het voorliggend veld of de bestaande begeleiding opgepakt. In drie casussen is gezamenlijke begeleiding ingezet en in vier gevallen heeft overdracht plaatsgevonden van POH naar J&G-coach.

Na het afronden van de pilotfase heeft de samenwerking tussen de POH en de J&G coaches verder vorm gekregen. Er zijn uit zowel de Sociale Teams als Gebiedsteams professionals verbonden aan de POH. Eind Q3 vindt het eerste meetmoment plaats na de 0 meting.

	Langedijk	HHW Noord	HHW Zuid	Onbekend	Totaal
2025	341	400	434	48	1.223
2006	112	118	167	16	413
Totaal	453	518	601	64	1.636

3. Inzet GGZ professionals in voorliggende veld

INDICATOR

Afname van het aantal verwijzingen per jaar naar basis GGZ-hulp ten opzichte van 2025

Toelichting op de indicator

Inzet van GGZ-professionals in het voorliggende veld kan helpen om complexe hulpvragen eerder en effectiever op te pakken waardoor geïndiceerde zorg kan worden voorkomen. Dit wordt gemeten via het registratiesysteem Zorgned.

INDICATOR

Maximaal 20% van de casussen, waarbij lichte hulp is ingezet, keert terug of stroomt alsnog door naar tweedelijns zorg

Toelichting op de indicator

Door tijdige juiste hulp te bieden wordt terugkeer of escalatie te voorkomen. Bij 6 en 12 maanden na afsluiting van de hulp wordt een follow-up analyse gedaan.

INDICATOR

80% van gezinnen die lichte hulp heeft ontvangen van de GGZ-expert geeft een tevredenheidsscore van ≥ 4 op 5 vanaf start GGZ-expert

Toelichting op de indicator

We vragen de gezinnen die zijn geholpen door de GGZ-expert via een cliënttevredenheidsvragenlijst naar hun ervaring met de hulp door de GGZ-expert.

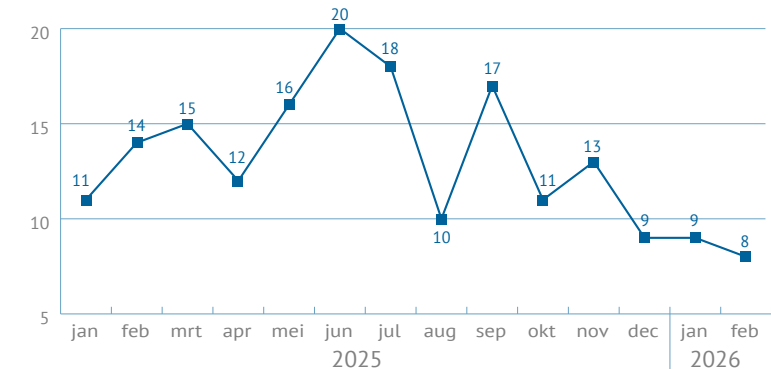

TELLEN

Overzicht van alle cliënten die een nieuwe Basis GGZ indicatie hebben gekregen.

Bron: Zorgned

Nieuwe instroom Basis GGZ

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

Eind eerste kwartaal van 2026 is een GGZ-expert gestart bij het lokale team om uitvoering te geven aan de pilot GGZ in het voorliggende veld. De GGZ-expert voert de volgende werkzaamheden uit:

- Consultatie en advies voor de gebiedsteams en ST op gebied van jeugd en gezin;
- Lichte, laagdrempelige hulp voor jeugd en gezin (start in één gebied t.w. Zuidelijk Heerhugowaard);
- Na de startfase wordt gekeken hoe groepsaanbod voor jeugd en deskundigheidsbevorderende-ring voor de teams kan worden toegevoegd.

Het uitgangspunt is dat de inzet van de GGZ-expert met name ten goede komt aan jeugdigen die anders in herstelgerichte Basis-GGZ/ ambulante jeugdhulp terecht komen. De kosten daarvan komen gemiddeld neer op € 2.800 per cliënt op jaarbasis.

4. Aanpak van complexe dure casuïstiek

INDICATOR

Afname van het aantal dure casussen (> €50.000 per jaar)

Toelichting op de indicator

Complexe casussen zijn vaak relatief duur. Door meer analyse en regievoering op deze casuïstiek verwachten we dat er meer verschuiving van zware naar lichtere trajecten kan plaatsvinden en de trajectduur mogelijk verkort kan worden, waardoor kosten bespaard worden.

INDICATOR

Potentiële besparing per casus als gevolg van toepassing doorbraakmethode

Toelichting op de indicator

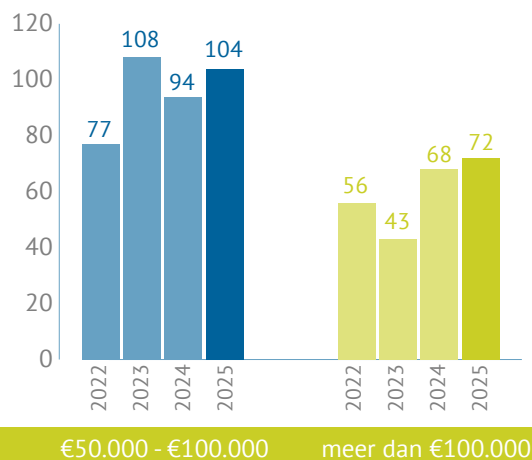
De Doorbraakmethode wordt ingezet bij vastgelopen complexe casuïstiek. Per casus wordt de opbrengst van de maatschappelijke kosten in beeld gebracht.

TELLEN

Aantal casussen in kosten per jaar, 2022-2025

Bron: Zorgned

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

In het eerste kwartaal van 2026 is gestart met de uitvoering van de maatregelen. Er is een lokale analyse naar de redenen van inzet van een Betaal overeenkomsten (BTO's) gedaan. Dit zijn overeenkomsten met niet gecontracteerde aanbieders. De aanneme was dat hier veel kosten zouden kunnen worden bespaard. Uit de analyse bleek dat bijna 85% van de BTO's onvermijdbaar is onder meer als gevolg van het woonplaatsbeginsel of omdat er geen ingekocht aanbod is. Nadere analyses zullen worden gedaan. Mogelijk kan er bespaard worden op BTO's waar wel ingekocht aanbod tegenover staat door deze onder te gaan brengen bij het ingekochte aanbod. Hierop worden nadere analyses gedaan. Vanaf het tweede kwartaal van 2026 worden naast de BTO's ook bredere analyses gedaan op dure casuïstiek. Daarbij kijken we naar de duurste 50 casussen en onderzoeken we welke patronen daarin zichtbaar zijn en welke verbetermogelijkheden we daaruit kunnen halen.

Complexe vastgelopen casuïstiek wordt besproken op de zogenaamde doorbraaktafel. Er wordt gewerkt volgens de doorbraakmethode met een eigen registratietool en dashboard. Per casus wordt een maatschappelijke kosten-baten analyse gemaakt waarbij in beeld wordt gebracht wat de kosten zijn in de huidige situatie, in de dreigende situatie en in de doorbraaksituatie. Het verschil wordt uitgedrukt in het maatschappelijk rendement. Dit zijn de kosten die in de toekomst bespaard worden door inzet van doorbraakoplossingen. Dat kan zijn vanuit de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, Wet langdurige zorg, Zorgverzekeringswet, etc. Er zijn inmiddels 2 casussen afgerond en er lopen nog 3 casussen. Bij de afgeronde casussen bedroeg het maatschappelijke rendement in 1 casus € 85.280 en de andere € 15.225.

Bij veel complexe casuïstiek is een Gecertificeerde Instelling (GI) betrokken. In het regionale Programma jeugd en het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming, speelt de samenwerking met de GI een belangrijke rol. Er wordt onder meer gewerkt aan een samenwerkingsprotocol met de GI. We beogen een werkwijze met de GI waarbij de gemeentelijke consulenten eerder worden betrokken om mee te denken in casuïstiek, waardoor er minder en/of minder dure trajecten worden ingezet en de aandacht voor kostenbewustzijn bij GI's wordt vergroot.

5. Afbakening reikwijdte en verkorten trajectduur jeugdzorg

INDICATOR

N.t.b.

Toelichting op de indicator

Aanname is dat door betere afbakening van de reikwijdte van de Jeugdwet het aantal toewijzingen naar jeugdzorg afneemt. Dat kan door scherper te bepalen welke hulpvragen daadwerkelijk binnen de Jeugdwet vallen en welke gezien kunnen worden als 'normale levensuitdagingen' of elders thuishoren zoals het onderwijs, de Wet langdurige zorg etc. Daarnaast kunnen individuele hulpvragen ook collectief worden opgepakt in het voorliggende veld of bij jeugdhulpaanbieders.

Door het verkorten van de trajectduur worden de kosten per casus lager.

TELLEN

Er zijn momenteel nog geen specifieke indicatoren en cijfers gekoppeld aan deze maatregel.

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

Er zijn momenteel nog geen specifieke indicatoren en cijfers gekoppeld aan deze maatregel.

Om de Jeugdwet meer af te bakenen heeft de Tweede Kamer recent het concept wetsvoorstel reikwijdte Jeugdwet voorgelegd voor internetconsultatie. De voorgestelde maatregelen gaan in op het realiseren van een sterke en gezonde sociale en pedagogische basis, de ontwikkeling van Stevige Lokale Teams, samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs, afwegingskader aanvullende jeugdhulp en eigen kracht, passende hulp, toegang/samenwerking met andere verwijzers en grip op kosten en trajectduur. Veel partijen, waaronder gemeenten, hebben kritisch gereageerd op het concept wetsvoorstel omdat deze te weinig concrete afbakening biedt, te weinig ingaat op de onderliggende oorzaken van het groeiende jeugdhulpgebruik en geen rekening houdt met de uitvoerbaarheid.

Vooruitlopend op het wetsvoorstel vanuit het Rijk hebben we het afgelopen jaar zelf al diverse acties in gang gezet om kritischer te kijken naar de inzet van jeugdhulp.

De verordening en de beleidsregels Jeugd en Wmo zijn aangepast, gebruikelijke hulp is hierin nader gedefinieerd. Ook zijn en worden medewerkers getraind in het vijf-stappenplan vanuit de CrvB. Dit model geeft heldere kaders om de vraag van de inwoner goed te beoordelen en de aard en de omvang van de benodigde hulp zorgvuldig vast te stellen. Bij de oplossingen weegt de eigen kracht van de jeugdige, diens ouders en de sociale omgeving mee.

Regionaal werken vier grote jeugdhulpaanbieders aan maatregelen om kosten te besparen. De maatregelen richten zich op het verkorten van de trajectduur en het ontwikkelen van meer groepsgericht aanbod te. Daarnaast wordt regionaal ook gewerkt aan een afwegingskader jeugdhulp en onderwijs. De maatregelen zitten nu nog in de planfase, waardoor er nog geen concrete resultaten kunnen worden benoemd.

6. Versterken toezicht en handhaving

INDICATOR

Afname aantal onrechtmatige declaraties vanaf 2030.

Afname daadwerkelijk teruggevorderde bedragen vanaf 2030.

Hoogte onrechtmatig gedeclareerde bedragen.

Toelichting op de indicatoren

Door meer in te zetten op preventie en proactief toezicht wordt het declaratiegedrag van zorgaanbieders eerder en gericht getoetst. Proactief toezicht zal in eerste instantie leiden tot een toename van het aantal vastgestelde onrechtmatige declaraties, omdat risico's gericht in beeld komen. Dit zal in eerste instantie resulteren in meer vastgestelde onrechtmatigheden en terugvorderingen. Bevindingen in andere gemeentes bevestigen dit; toezicht is geen project, maar een duurzame functie.

Naast proactief toezicht blijft signaalgestuurd toezicht noodzakelijk. Als signalen na onderzoek duiden op onrechtmatigheid, leidt dit tot corrigerende maatregelen en – waar van toepassing – tot terugvordering. Op de langere termijn draagt deze gecombineerde inzet bij aan bewustwording, naleving en verbetering van declaratiegedrag bij zorgaanbieders.

De samenwerking tussen de toegang en toezicht is in 2025 verder structureel versterkt. Regionaal is intensief gewerkt aan het beleidskader Toezicht en Handhaving Wmo en Jeugdwet, dat begin 2025 door het college is vastgesteld. Daarnaast is in nauwe samenwerking gewerkt aan het optimaliseren van de voorwaarden om effectief toezicht te kunnen houden en transparantie richting zorgaanbieders te vergroten. In dit kader is een Algemeen Controleplan begin 2026 door het college is vastgesteld.

De prioriteiten voor het werkprogramma van 2026 zijn samengevat:

1. Preventie & proactief toezicht
2. Professionaliseren van de toezichtfunctie
3. Regionale en integrale samenwerking

TELLEN

Onrechtmatig gedeclareerde bedragen in 2025

Categorie	Bedrag
Jeugdwet - vastgesteld onrechtmatig gedeclareerd	€ 230.307
Wmo - vastgesteld onrechtmatig gedeclareerd	€ 3.679
Jeugdwet - voorlopige impact uit twee onderzoeken	ca. € 300.000

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

Voor jeugd en Wmo is in 2025 € 533.986 euro aan mogelijk onrechtmatige bedragen geconstateerd, € 300.000 daarvan is een voorlopige impact. Dat betekent niet dat het totale bedrag daadwerkelijk onrechtmatig is. Daadwerkelijk is er € 14.500 teruggevorderd en geïnd doordat er voor een aantal onderzoeken nog rechtszaken lopen en het vaak lang duurt voordat er middelen terug gevorderd kunnen worden. Vanwege de vaak langdurige onderzoek doorlooptijd wordt een deel van de in 2025 gestarte onderzoeken pas in 2026 afgerond. De exacte omvang van de financiële impact kan daarom pas in de loop van 2026 worden vastgesteld.

7. Aanpak complexe scheidingen

INDICATOR

Afname aantal scheidingszaken met ingezette beschermingsmaatregelen of tweedelijns verwijzing.

Afname trajectduur scheidingszaak.

Aantal verwijzingen naar het Scheiding Advies Team (SAT).

Potentieel bespaarde kosten door inzet gezinsadvocaat.

Toelichting op de indicatoren

Aanname is dat door eerder in te zetten op voorlichting en ondersteuning bij echtscheidingen, complexe scheidingen worden voorkomen en kinderen eerder en beter worden geholpen, waardoor dure, zware intensieve zorg afneemt. Ouders vinden door de hulp sneller de weg naar een nieuwe stabiele thuissituatie.

Scheidingszaken kennen vaak een lange trajectduur. Gemiddeld genomen duurt het twee jaar voordat de thuissituatie zich normaliseert. In het geval van indicator 2 zal het een aantal jaar duren voordat een duidelijke afname zichtbaar wordt.

TELLEN

Er zijn nog geen concrete resultaten te benoemen aangezien pas recent gestart is met de uitvoering van de maatregelen.

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

Volgens landelijk onderzoek van Significant (2020) weten ouders in 80% van de scheidingszaken zonder grote problemen toe te werken naar een nieuwe stabiele gezinssituatie. Na ongeveer twee jaar is de rust in deze gezinnen teruggekeerd. In de andere 20% is dit niet het geval. Problemen verergeren alleen maar en vaak is de inzet van jeugdhulp en/of jeugdbescherming nodig. De kosten hiervan komen voornamelijk ten rekening van de gemeenten. Het is niet ongebruikelijk dat de kosten boven de ton per jaar per kind uitkomen.

Uit onderzoek van Van DamDatapartners (2025), uitgevoerd in opdracht van de gemeente, blijkt dat er in de gemeente nog onvoldoende preventie is op het gebied van complexe scheidingen. Om hiermee te starten is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit drie actielijnen:

- 1. Het voorkomen van de verharding van scheidingen.**
Hierbij wordt ingezet op een pilot met de gezinsadvocaat en deskundigheidsbevordering voor het sociaal team.
- 2. Het verbeteren van de informatievoorziening aan gezinnen en de basis daaromheen.**
Hierbij wordt ingezet op deelname aan het scheidingsplein.
- 3. Het vergroten van het bewustzijn omtrent scheidingen bij ouders.**
Hierbij zetten we in op het organiseren van 'centering'-groepen en relatietherapie voor minima.

Binnen actielijn 1 is de pilot met de gezinsadvocaat in mei gestart. In deze pilot worden vijf gezinnen intensief beleid door een duo van een gedragswetenschapper en een familierechtadvocaat. Ook is een scheidingsadviesteam ingericht dat coaches kan adviseren bij scheidingscasuïstiek. In andere gemeenten heeft deze methode geleid tot een afname in het aantal ingezette beschermingsmaatregelen.

Actielijn 2 is in voorbereiding. Het scheidingsplein biedt naast een overzichtelijke website ook andere vormen van informatievoorziening aan ouders. Zo worden Webinars en podcasts georganiseerd. Ook kunnen vanuit het scheidingsplein in samenwerking met Villa Pinedo ouderavonden worden georganiseerd, waarop ouders vragen kunnen stellen aan ervaringsdeskundigen. Deze actielijn start naar verwachting in het huidige kwartaal.

Actielijn 3 is nog in voorbereiding. Er zijn gesprekken met meerdere organisaties gevoerd over het organiseren van Centering-groepen. De verwachting is om aan het einde van 2026 te starten.

8. Versterken sociale basis

INDICATOR

Aantal cliënten (hulpvragen) verwezen naar de sociale basis neemt toe.

Percentage hulpvragen dat wordt opgelost in de sociale basis (zonder inzet van jeugdhulp).

Toelichting op de indicatoren

Door de sociale basis te versterken kunnen kinderen, jongeren en gezinnen vroegtijdig worden ondersteund, wat de kans op zwaardere (en duurdere) zorg verkleint. Meer inzet op collectieve voorzieningen en preventieve ondersteuning maakt het preventieve veld effectiever en kostenefficiënter. De doorontwikkeling van de sociale basis wordt niet alleen gevolgd via specifieke indicatoren binnen de ontwikkelmaatregelen jeugd, maar ook breder binnen de Monitor sociaal domein. Daarbij wordt onder andere gekeken naar thema's als ervaren eenzaamheid, mantelzorgbelasting, vrijwilligersinzet, sociale samenhang en participatie. Op deze manier ontstaat stap voor stap een breder beeld van de maatschappelijke effecten van de versterking van de sociale basis en de beweging van zorg naar preventie.

TELLEN

In de tweede helft van 2026 wordt samen met maatschappelijke partners gewerkt aan een meer uniforme registratie en monitoringsaanpak. De eerste structurele gegevens worden vanaf het najaar van 2026 verwacht.

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

De vastgestelde definitie van de sociale basis vormt het gezamenlijke uitgangspunt voor beleid en uitvoering in Dijk en Waard. In 2025 is gestart met een eerste nulmeting, waarbij initiatieven en voorzieningen in beeld zijn gebracht. Dit geeft voor het eerst een beter overzicht van wat er al is in wijken en kernen.

Binnen de sociale basis registreren maatschappelijke partners al veel informatie over bereik, ondersteuning, signalering en activiteiten. Tijdens gesprekken met deze partners is gebleken dat hiervoor al diverse registratiesystemen en dashboards beschikbaar zijn. Tot nu toe heeft de gemeente hier nog geen expliciete registratie-opdracht, uniforme definities of sturingsafspraken aan gekoppeld. Daardoor zijn cijfers nog niet overal eenduidig vergelijkbaar en bestuurlijk bruikbaar voor monitoring.

Daarom werkt de gemeente samen met maatschappelijke partners aan een meer uniforme en gebiedsgerichte monitoringsaanpak voor de sociale basis. Daarbij wordt samen met maatschappelijke partners gekeken naar:

- Bereik van inwoners
- Type hulpvragen/signalen
- Inzet van lichte ondersteuning
- Ontwikkelingen per gebied
- De relatie met verwijzingen vanuit het sociaal domein

Doel is om na de zomer van 2026 toe te werken naar een eerste uniforme set gegevens, zodat deze in het najaar en richting 2027 structureel gebruikt kunnen worden binnen de monitoring van de ontwikkelmaatregelen jeugd.

8. Versterken sociale basis

VERTELLEN

Duiding van de cijfers

Deze inzichten gebruiken we om gericht te sturen op de ontwikkeling van de sociale basis en de verbinding met andere opgaven. De aansluiting met het programma Stevig Lokaal Team, gebiedsgericht werken en de digitale toegang wordt steeds sterker. Ook werken we aan een betere vindbaarheid via een sociale kaart. Daarnaast krijgt de sociale basis steeds vaker een plek buiten het sociaal domein, bijvoorbeeld in ruimtelijke ontwikkeling. Hierdoor ontstaat meer samenhang tussen fysieke en sociale opgaven en sturen we integraal op sterke, leefbare wijken en kernen.

Tegelijk zetten we concrete stappen om de sociale basis te versterken. We ondersteunen buurthuisbesturen, scherpen subsidies aan en werken aan sterker accounthouderschap en een duidelijke rolverdeling met strategische partners. Dit zorgt voor meer structuur en richting in het veld.

Als gemeente nemen we hierin nadrukkelijk regie. We sturen niet alleen op samenwerking, maar maken ook scherpere keuzes in wat we wel en niet ondersteunen. Daarbij werken we toe naar een sociale basis die aantoonbaar bijdraagt aan preventie, samenredzaamheid en het verminderen van de druk op zwaardere zorg.

Inmiddels is:

- Definitie sociale basis vastgesteld en in gebruik.
- Eerste nulmeting gestart (initiatieven en voorzieningen in beeld).
- Verbinding gelegd met het SLT, gebiedsgericht werken, gebiedsontwikkelingen en de digitale toegang.
- Eerste stappen gezet in de doorontwikkeling van een sociale kaart.
- Inzet op versterking buurthuizen.
- Aanscherping subsidies en ontwikkeling accounthouderschap.
- Kwartiermaker Eén tegen Eenzaamheid gestart, met een sterke verbinding naar de sociale basis en laagdrempelig aanbod.

De komende periode verschuift de focus van verkennen naar sturen: het maken van duidelijke keuzes en het verder versterken van samenhang, sturing en preventieve werking.

An aerial photograph of a coastal region. A river flows from the top left towards the bottom right. To the left of the river is a dense residential area with many houses. To the right of the river are large, rectangular, green fields, likely agricultural or wetland. In the bottom right corner, there is a large highway interchange with multiple lanes and overpasses. The overall scene is a mix of natural and developed land.

DIJKEN

A white, stylized wavy line graphic that spans the width of the text below it, resembling a wave or a stylized 'S' shape.

WAARD

